

ZANIM ZDECYDUJESZ..... PRZECZYTAJ, ZASTANÓW SIĘ, UWZGLĘDNIJ !!! Pierwszy krok w dorosłość – czyli jak dobrze wybrać szkołę?

Kiedy młody człowiek kończy szkołę podstawową i staje przed wyborem swojej dalszej drogi kształcenia, często jest zagubiony. Pojawiają się pytania: **Co dalej? Jaką szkołę powinienem wybrać ? Z jakim zawodem wiązać swoją przyszłość?** Odpowiedź na tego typu pytania wcale nie jest prosta, a dorastający nastolatek często nie wie czym się powinien kierować przy wyborze szkoły, nie ma wiedzy na temat własnych zasobów, nie zna zawodów, brakuje mu informacji o dalszych możliwościach kształcenia, o rynku pracy, itp. Dlatego często nurtuje go pytanie - liceum, technikum, czy może szkoła branżowa? Która z tych szkół będzie dla mnie najlepsza? Żeby odpowiedzieć sobie na to pytanie i dokonać trafnego wyboru trzeba wziąć pod uwagę kilka czynników:

Po pierwsze – plany na przyszłość.

Należy zastanowić się, czy mamy już określone plany na przyszłość. Jeżeli chcemy wykonywać konkretny zawód, musimy dowiedzieć się, czy można się go nauczyć w technikum czy w szkole branżowej. Jeśli tak, to właśnie taką szkołę powinniśmy wybrać. Jeżeli przyszła praca wymaga skończenia specjalistycznych studiów (np. lekarz, psycholog) – wybierzmy liceum ogólnokształcące. Tam skupimy się na nauce przedmiotów, które będą nam potrzebne aby przygotować się do matury, co z kolei umożliwi nam start na studia wyższe.

Po drugie - **nasze zainteresowania.**

Olbrzymie znaczenie przy wyborze szkoły mają zainteresowania. Powinniśmy szukać szkoły, która może nam pomóc w ich rozwijaniu. Jeśli interesujemy się np. mechatroniką, szukajmy odpowiedniego technikum. Pasje związane z fryzjerstwem czy budownictwem świetnie można rozwijać w szkole branżowej. Wyobraźmy sobie, że średnio człowiek który pracuje 40 godzin tygodniowo, między 20 a 65 rokiem życia, przy odliczeniu dwóch tygodni urlopu rocznie w ciągu całego swojego życia spędza w pracy ok. 90 360 godzin co daje nam ponad 10 lat życia. Dlatego najlepszym sposobem, na miłe przeżycie także i tego czasu jest oczywiście robienie tego, co się kocha. Warto więc znaleźć odpowiednią drogę dla siebie, tak aby na tę pracowitą dekadę można było patrzeć z optymizmem.

Po trzecie – **predyspozycje.**

Podejmując decyzję o wyborze dalszej drogi kształcenia, powinniśmy brać pod uwagę również nasze predyspozycje, czyli pewne wrodzone skłonności, uzdolnienia, które będą umożliwiały nam wykonywanie konkretnej profesji. Jeżeli marzy nam się np. szkoła muzyczna czy plastyczna, to powinniśmy być obdarzeni bardzo dobrym słuchem muzycznym czy przejawiać uzdolnienia plastyczne, aby odnosić sukcesy w tych dziedzinach.

Po czwarte – **osobowość.**

Planując ścieżkę rozwoju zawodowego, warto wziąć pod uwagę, również nasz indywidualny potencjał zawodowy, który będzie wynikał z naszego typu osobowości. Każdy człowiek ma określone preferencje, wartości i umiejętności. Niektórzy lubią wykonywać pewne czynności i zadania a innych nie lubią. W jednym środowisku pracy

będą czuli się dobrze i swobodnie, a w innym nie. I właśnie o tej współzależności między osobowością człowieka a środowiskiem w którym on pracuje, mówił John L. Holland¹, amerykański psycholog i socjolog. Holland uważał, że jak najlepsze dopasowanie osoby do miejsca pracy, przyczynia się do poczucia satysfakcji, urzeczywistniania własnych celów, zainteresowań i wykorzystania uzdolnień. Wyróżnił on **6 typów osobowości zawodowej**. Typy te określają nas w różnych grupach zawodów:

- **Typ realistyczny** – to osoby, które są uporządkowane, chcą działać w ustalony sposób, dobrze radzą sobie z czynnościami technicznymi i manualnymi. Nie mają problemu ze zrozumieniem, jak działa maszyna czy narzędzie i w jaki sposób je obsłużyć. Są to osoby posiadające siłę fizyczną, wytrwałe, które nie boją się wysiłku. Nie do końca jednak potrafią oni rozmawiać z innymi ludźmi, ich umiejętności społeczne nie są bardzo rozwinięte, wolą pracować samodzielnie. Działają kierując się ściśle określonymi regułami. Wartości jakimi się kierują w życiu to: zdrowy rozsądek, uczciwość, korzyści materialne uzależnione od efektów pracy. Są postrzegani jako osoby konserwatywne, wytrwałe, szczere, gospodarne, polegające na sobie. Typowe zawody: inżynier, elektryk, kierowca, dentysta, mechanik, rolnik.
- **Typ badawczy** – to osoba, która dąży do zrozumienia otaczającego świata. Lubi analizować, teoretyzować, pogłębia wiedzę, zadaje pytania. Takie osoby doskonale radzą sobie z nauką, podchodzą do życia racjonalnie, są realistami. Ich umiejętności kierowania innymi są słabo rozwinięte, raczej nie potrafią wywierać wpływu i przekonywać do swoich racji. Nie dążą do stanowisk, na których musieliby wykazać się cechami przywódczymi. Inni widzą ich jako niezależnego, inteligentnego introwertyka. Wartości którymi się kierują to wiedza, nauka, wykształcenie. Typowe zawody: programista, matematyk, biochemik, farmaceuta, pracownik naukowy, genetyk.

- **typ artystyczny** – to osoby kochające sztukę i wszystko co z nią związane. Mają bujną wyobraźnię, są bardzo twórczy i otwarci na otoczenie, ale przy tym niezależni, unikający utartych reguł i rutyny. Osoby takie są niezależne, wrażliwe na piękno i ludzi. Nie lubią rutyny, uporządkowania, raczej nie wyobrażają sobie pracy za biurkiem. Nie są mistrzami organizacji swojego czasu i pracy. Osoby o tym typie, charakteryzują się sprawnością rąk i wyostrozonymi zmysłami, słyszą i widzą więcej niż inni. Są postrzegani jako osoby wrażliwe, twórcze, niepraktyczne, skomplikowane, niezwykle, chaotyczne. Preferowane wartości to piękno, niezależność, oryginalność. Typowe zawody: aktor, architekt, muzyk, tancerz, fotograf, projektant mody.
- **typ społeczny** – lubi zajęcia z innymi ludźmi; pomaga, doradza, wyjaśnia. Osoby takie są niezwykle empatyczne, współodczuwające, chcące naprawiać świat. Doskonale dogadują się z innymi ludźmi, są postrzegane jako otwarte, ciepłe, cierpliwe i przyjazne. Troszczą się o innych, wzbudzają zaufanie, ważny jest dla nich inny człowiek i jego samopoczucie. Inni widzą ich jako osoby taktowne, cierpliwe, przyjazne, uczynne, współczujące. Wartości którymi się kierują to odpowiedzialność, sprawiedliwość, empatia, troska o dobro innych. Typowe zawody: doradca zawodowy, lekarz, nauczyciel, pielęgniarka, psycholog.
- **typ przedsiębiorczy** – osoby takie cenią sobie pracę z innymi ludźmi, lubią mieć władzę, pieniądze, wpływać na innych, kierować, przewodzić, przekonywać innych do swoich celów organizacyjnych lub ekonomicznych. Mogą manipulować skutecznie otoczeniem. Ważny jest dla nich sukces finansowy, pracują żeby zarabiać duże pieniądze. Są pewni siebie i swoich umiejętności, ambitni i otwarci. To ekstrawertycy, nastawieni na karierę i sukcesy. Unikają skomplikowanych zagadnień naukowych. Są postrzegani przez innych jako osoba bystra, ambitna, dbająca o zysk, energiczna, pewna siebie, władcza, impulsywna. Wartości którymi się kierują to władza i sukces finansowy. Typowe zawody: akwizytor, makler, menadżer, adwokat, pośrednik handlowy, doradca podatkowy.

- **typ konwencjonalny** – osoba uporządkowana, ceniąca sobie organizację pracy, podchodząca do wszelkich zadań rzetelnie. Lubi i rozumie instrukcje, przestrzega ich, działa zgodnie z regulaminem. Wykazuje się dużą samokontrolą, raczej nie wychodzi przed szereg, nie lubi zadań kreatywnych, nieszablonowość jest nie dla niej. Lubi porządek, rozwiązuje problemy według ustalonych zasad, instrukcji i poleceń przełożonego. Inni widzą ich jako osoby systematyczne, zasadnicze, dobrze zorganizowane, uporządkowane, dokładne, ostrożne. Wartości którymi się kierują to konformizm, oszczędzanie, zarabianie pieniędzy. Typowe zawody: archiwista, kasjer, księgowy, urzędnik, syndyk, recepcjonista.

Kolejnym ważnym czynnikiem jest **potrzeba czasu**.

Możliwe, że jeszcze nie wiemy, co chcemy robić w życiu. Wtedy najbezpieczniej jest wybrać liceum ogólnokształcące, gdzie możemy sprawdzić swoją wiedzę i umiejętności oraz mamy jeszcze czas, aby zastanowić się nad wyborem zawodu. Dopiero potem wybieramy odpowiednie studia, szkołę policealną lub zdobywamy określone kwalifikacje w formie kursów zawodowych.

Podejście do nauki.

Przy wyborze szkoły, powinniśmy wziąć pod uwagę nasze podejście do nauki. **Jeśli tak naprawdę nie lubimy się zbyt wiele uczyć, nie wybierajmy liceum.** Lepiej nauczyć się jakiegoś konkretnego zawodu, wystartować na rynku pracy i zarabiać pieniądze, niż uczyć się ogólnych przedmiotów i wydłużać swoją edukację o kolejne lata.

Samodzielna decyzja.

Podejmując decyzję, nie sugerujmy się wyborem naszych znajomych, przyjaciół – to, że kolega czy koleżanka wybrali daną szkołę, nie znaczy, że my musimy zrobić to samo. To

powinien być tylko i wyłącznie nasz świadomy, przemyślany wybór, a nie wybór np. naszych rodziców czy bliskich nam osób. **To nie oni będą się za nas uczyć w tej szkole.**

Stan zdrowia

Pamiętajmy o tym, że bardzo istotny wpływ na wybór szkoły, powinien mieć także nasz stan zdrowia. Musimy wiedzieć, iż warunkiem przyjęcia do szkoły branżowej czy technikum będzie uzyskanie zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania określonego zawodu. Zaświadczenie takie wystawia lekarz medycyny pracy, który stwierdza czy dana osoba może wykonywać określony zawód czy też nie. Musimy być świadomi, że **niektóre schorzenia będą nas dyskwalifikowały do wykonywania pewnych zawodów** (np. osoba która jest uczulona na sierść zwierząt nie powinna być weterynarzem, czy osoba cierpiąca na epilepsję nie może pracować na wysokości i nie powinna mieć kontaktu z niebezpiecznymi urządzeniami i maszynami).

Gotowość na zmiany i nasze aspiracje.

Ostatnie ważne czynniki to nasze aspiracje oraz gotowość na zmiany. Jeśli marzymy o świetnej pracy i dobrych zarobkach musimy nastawić się na solidną naukę, ale niekoniecznie powinny to być studia wyższe! Studia nie będą dobrym rozwiązaniem dla wszystkich. W dzisiejszych czasach dyplom ukończenia szkoły wyższej wcale nie gwarantuje dobrych zarobków i sukcesu zawodowego. **To przede wszystkim nasze zaangażowanie, ciężka praca ale też i pewna elastyczność oraz bycie otwartym i gotowym na zmiany na rynku pracy pomogą nam osiągnąć sukces, nawet jeśli skończymy tylko szkołę średnią.** Zdobywanie doświadczenia, odpowiednie kursy oraz solidne przykładanie się do własnego rozwoju to najlepszy przepis na zawodowy sukces.

Pamiętajmy o tym, że skutki nietrafionego wyboru mogą być dla nas bolesne – brak satysfakcji, pojawiające się napięcia emocjonalne, narastająca frustracja, brak motywacji i chęci do dalszej pracy. Zwłaszcza, że w dzisiejszych czasach kreowany jest wizerunek

osoby odnoszącej sukcesy zawodowe. Dookoła nas, widzimy i słyszymy o wielkich karierach i wielkich pieniądzach. W mediach, reklamach i na billboardach oglądamy ludzi którzy wiodą dostatnie życie, mają piękne domy, wyjeżdżają na egzotyczne wakacje. Marzy nam się aby żyć podobnie. Dlatego, zastanawiamy się co mamy zrobić? Jak się w tym wszystkim odnaleźć? Gdzie szukać własnej, niezależnej drogi? Jak odnieść sukces ale i pozostać w zgodzie ze sobą?

Ważne jest aby zacząć od samego początku - musimy poznać siebie i zaplanować własną ścieżkę kariery ...

¹ Opracowany na podstawie tłumaczenia ekspertów amerykańskich R. Lamba, P. Hursta i dr R. Kennedego: "Interpretacja... op. cit."